

Marile provocari și principalele tendințe din energie, analizate de avocații Bondoc & Asociații, activi pe toate palierele, atât pe partea de consultanță/ tranzacții, cât și pe partea de investigații/ litigii. Casa de avocatura mizeaza pe o politica de pastrare și dezvoltare continua a unui portofoliu echilibrat de clienți și a unei tipologii diverse de dosare

Proiectele regenerabile din cursul anului 2021 au confirmat trendul crescator din 2019 și 2020 în ceea ce privește evoluția acestui sector al economiei. [Bondoc & Asociații](#) se așteapta la o și mai mare efervescența în 2022, invocând această estimari, inclusiv îmbunătățirea de data recenta a cadrului legislativ. In egara masura, echipa a fost implicata în numeroase proiecte legate de conformarea actorilor din piața de energie la reglementarile din domeniu. Mandatele au vizat alinierea politicilor interne sau asistența în cadrul unor proceduri de investigație sau control, fie pe fondul demersurilor inițiate de autorități în contextul liberalizării pieței de energie și a evenimentelor cu natura extraordinara care au marcat anul 2021 fie în contextul mai larg al pieței precum pentru asigurarea transparenței pieței.

Echipe de *Energie & Resurse Naturale* din cadrul **Bondoc & Asociații** a avut un an 2021 foarte încarcat, avocații fiind activi pe toate palierele, atât pe partea de consultanța (inclusiv în tranzacții), cât și pe partea de investigații și litigii în domeniu.

„A fost un an trepidant, cu un grad mare de ocupare a echipei, pe fondul a numeroase procese de evaluare a unor portofolii în domeniul energiei regenerabile, al continuarii unor proiecte majore demarate anterior atât în domeniul energiei regenerabile, cât și al gazelor și al altor resurse naturale, precum și în contextul unor proceduri de investigație / control / verificare de catre o serie de autorități. Nivelul anterior pandemiei a fost clar depășit și aceasta în condițiile în care nici în anul 2020 nu am putut vorbi de o încetinire a activității, ci mai degraba de o reconfigurare temporara a temelor în analiza în primele luni de pandemie, cu precadere în perioada pe care a fost instituita starea de urgență”, puncteaza **Monica Iancu**, *Partener Bondoc & Asociații*.

Avocatul amintește faptul ca 2021 a fost un an în care criza energetica și modificarile ample din legislația în domeniu au generat o intensificare fara precedent a acțiunilor de investigație / control din partea autorităților (ANRE, ANPC, Consiliul Concurenței). Expertul invoca în acest sens faptul ca au crescut atât competențele ANRE, cât și nivelul sancțiunilor aplicabile de catre Autoritate.

„Toate acestea au generat în mod natural nu numai nevoi de asistența juridica în contextul acțiunilor de investigație / control, inclusiv în faza litigioasa, dar și pentru ajustarea procedurilor interne pentru creșterea rezilienței la demersuri de acest gen și integrarea evoluțiilor legislative”, explica și **Cosmin Stavaru**, *Partener Bondoc & Asociații*.

[Descopera oportunitățile de recrutare de pe LegiTeam! GRATUIT.](#)

Proiecte care ating toate zonele din energie

Și alte zone din industrie au adus proiecte. De exemplu, exista interes pentru domeniul minier, asemenea investiții trecând prin faze de autorizare și testare potențial mai laborioase ceea ce le face sa avanseze mai încet decât alte proiecte, dar necesita regulat asistența juridica complexa și diversificata.

În plus, portofoliul de clienți deținut de firma de avocatura include și proiecte care vizeaza exploatarea unor metale prețioase. „Așa cum am aratat și cu alte ocazii, astfel de proiecte presupun în primul rând proceduri de autorizare laborioase (în vederea explorării / exploatarei) și într-un context legislativ complex și insuficient dezvoltat. În egala masura, aspectele legate de securizarea perimetrelor de explorare/ exploatare sunt frecvent complexe având în vedere numarul mare de proprietăți potențial implicate și specificitățile României în materie. Din motive de confidențialitate a relației client-avocat și sensibilității aparte a acestor proiecte (marea majoritate implicând obligații legislative suplimentare în sfera confidențialității) nu putem furniza mai multe detalii”, menționeaza **Bogdan Bunrau**, *Partener Bondoc & Asociații*.

De altfel, casa de avocatura mizeaza pe o politica de pastrare și dezvoltare a unui portofoliu echilibrat de clienți și a unei tipologii diverse de dosare. „Desigur, pandemia a remodelat anumite tendințe, de exemplu prin amânarea unor proiecte de investiții și creșterea solicitărilor de asistența privind legislația specifica perioadei de urgența, dar, în a doua parte a anului 2020 și în întreg anul 2021, interesul pentru investiții și-a reluat ritmul și chiar s-a accentuat. Desigur, activitatea day-to-day a pastrat mixul uzual (aspecte de reglementare, comercial, dreptul muncii, protecția datelor, litigii etc.), dar am constatat o creștere semnificativa a nevoilor de asistența pe partea de reglementari specifice (atât în contextul modificărilor substanțiale ale cadrului legal care guverneaza sectorul din ultimii doi ani, cât și al procedurilor de investigații, inclusiv inopinate / control / verificare demarate de autorități de reglementare, proceduri în care am fost implicați atât în faza contencioasa, cât și în faza propriu-zis litigioasa). De asemenea, proiectele regenerabile (în principal, solare și eoliene) din așa numitul val doi sunt în plin avânt, multe fiind încă în etapa de definire / dezvoltare incipienta cu agende așezate spre stadiul „ready-to-build”, atunci când intervin și nevoile de proiect finance și se închid tranzacții de preluare de catre investitori instituționali/strategici (oricum ne așteptam la o efervescenta sporita în acest domeniu, care ramâne unul foarte dinamic în sectorul energiei)”, arata **Cosmin Stavaru**.

“Practic, am asistat și continuam sa asistam la o dezghețare a unor proiecte conservate de la data declinului generat de modificările masive ale schemei de sprijin intervenite dupa anul 2014, iar acest proces în sine genereaza o multitudine de solicitari legate de maniera optima de readucere a unor astfel de proiecte pe un traseu de dezvoltare și tranzacționare. În același timp, au fost evaluate și chiar tranzacționate proiecte funcționale în încercarea unor actori din domeniu de a se reintegra și a se poziționa corespunzator în contextul liberalizării piețelor de energie. La rândul lor aceste proiecte genereaza o gama larga de problematici ulterior tranzacției propriu-zise, ținând în principal de rescalare și integrare în portofoliul achizitorului”, detaliaza **Monica Iancu**.

De asemenea, echipa firmei de avocatura a oferit asistența în legatura cu regimul juridic și tranzacționarea certificatelor de emisii de gaze cu efect de sera și certificatelor verzi, inclusiv în contextul unor finanțări care au presupus constituirea unor garanții pe certificate verzi.

„Așa cum am aratat și cu alte ocazii, avem colaborari frecvente pe proiecte cu componenta internațională. Acționam regulat ca „braț local” în proiecte multijurisdicționale, acoperind partea de due diligence sau reglementari pe România și documentația aferentă proiectului pe aspecte de drept românesc”, arată **Cosmin Stavaru**.

„Credem ca experiența noastră semnificativă în privința reglementarilor în domeniul energiei a ajutat în multe proiecte și am fost și suntem implicați și în proiecte de conformare, respectiv de ajustare a unor proceduri interne, precum și în soluționarea unor diferende complexe în contextul unor modificări legislative și al intensificării interacțiunilor dintre operatorii din domeniul energiei și autoritățile de reglementare”, explică **Monica Iancu**.

[Intra pe portalul de concurență pentru mai multe articole referitoare la proiectele avocaților din aceasta arie de practică](#)

Baza diversă de clienți și spectru larg de proiecte

Experiența **Bondoc & Asociații** în această arie de practică este amplă, firma având o bază diversă de clienți pentru care avocații acopera un spectru foarte larg de proiecte.

În portofoliul firmei, se afla mari companii de utilități, furnizori, producători și investitori independenți în producția de energie regenerabilă, dezvoltatori de proiecte, prestatori de servicii în domeniul energetic, sau mari consumatori industriali pe care experții îi asista curent, inclusiv pe aspecte legate de domeniul energiei (contracte de furnizare, proiecte de eficientizare a consumului prin construirea de facilități proprii de producere a energiei sau parteneriate în acest domeniu etc.). De asemenea, printre clienți se regăsesc bănci și alți finanțatori instituționali. În plus, avocații sunt abordați în mod regulat de fonduri de investiții pentru asistența în legatura cu intențiile de investiții în domeniu.

„În perioada recentă, am asistat cu privire la o paletă largă de proiecte în domeniul energiei eoliene și solare (fie exit-uri, fie achiziții de portofoliu, fie procese pe baze exclusive, fie proceduri competitive). De asemenea, am asistat în numeroase proiecte de dezvoltare de parcuri eoliene și solare, proiecte de joint-venture pentru centrale în cogenerare. Am asistat și în legatura cu finanțarea unor proiecte, inclusiv una dintre cele mai mari finanțări în domeniul energiei vizând exploatarea resurselor de gaze din Marea Neagră. Nu în ultimul rând, asistăm mai multe companii într-un număr important de proceduri demarate de autoritățile de reglementare și control, inclusiv în fața litigioasă a acestor demersuri, alături de echipa noastră de Litigii”, precizează avocații **Bondoc și Asociații**.

Intra pe platforma [Dispute.Resolution.Center](#)

[Cât costa un arbitraj comercial. Taxe, cheltuieli administrative, volum de munca și onorarii platite avocaților](#)
[INTERVIU | Media tarifelor orare pentru firmele românești se situează între 100 și 250 de euro/oră. Avocații renumiți în domeniu pot ajunge să perceapă și o rată de 1.000 euro/oră](#)

Proiectele de energie regenerabila – solare și eoliene – vor atrage cel mai mare interes

Partenerii **Bondoc & Asociații** atrag atenția ca sectorul energiei se afla de aproape șase luni în epicentrul unui cutremur ale carui unde de șoc nu au încetat sa se propage, lovind România într-un moment în care gradul de reziliența nu era unul foarte ridicat.

Din punctul lor de vedere, criza prețurilor în energie reprezintă principala provocare pe termen scurt (dar nu numai) a sectorului. „În tot acest context tensionat, anumite sectoare ale domeniului au fost mai expuse decât altele, deși nicio concluzie nu poate fi corect trasa fara parcurgerea legaturilor de cauzalitate între diversele segmente ale lanțului producție - consum. Actuala criza energetica releva și mai clar problemele sistemice ale sectorului energetic românesc: deficitul de producție care începe sa fie cronic pe fondul lipsei de punere în funcțiune de facilități noi de producție, subdimensionarea rețelei de transport și distribuție, lipsa unei legislații care sa faca proiectele regenerabile bancabile (unele aspecte au fost, totuși, îmbunătățite semnificativ, recent), tergiversarea adoptării PNIESC și Strategiei energetice a României, monopolizarea pieței (atât în domeniul energiei electrice, cât mai ales în domeniul gazelor naturale) de catre entități cu capital de stat, lipsa unui cadru de reglementare pentru tranziția / adaptarea la liberalizarea pieței, schimbarile dese legislative etc. ”, explica avocații.

În urmatoarea perioada, profesioniștii **Bondoc & Asociații** preconizeaza ca proiectele de energie regenerabila – în special solare și eoliene – vor atrage un mare interes; investiții în stocarea energiei și în unități de electroliza a hidrogenului pot genera interes de asemenea. De altfel, estimările *Hydrogen Europe* sunt ca România este pe locul 4 în UE ca potențial de atragere a unor asemenea investiții.

De mare interes vor continua sa fie și proiectele de construire a unor capacități de producere on site destinate marilor consumatori industriali, dar și cele realizate de micii consumatori recunoscuți de legislație ca prosumatori. „În aceasta ultima privința, deși saltul de capacitate până la care se recunosc beneficiile de prosumator în legislație facut la finalul anului trecut a fost relevant – de la 100 la 400 kV, totuși suntem departe de a extinde beneficiile calității de prosumator la consumatori industriali semnificativi. De asemenea, zona de conformare la legislația de sector va continua sa fie foarte solicitanta și pe fondul unor incoerențe legislative și tentații de presiune politica artificiala”, subliniaza **Cosmin Stavaru**.

Opiniile unor profesioniști care ocupa poziții de top în departamentele juridice ale unor companii importante, pe platforma www.in-houselegal.ro. Urmarește temele dezvoltate de avocați sau membri ai comunității *In-houseLegal* și propune subiecte.

Reglementari legislative cu impact major în industrie

Referitor la cele mai de impact reglementari, avocații **Bondoc & Asociații** menționeaza ca sunt o serie de modificari legislative așteptate. Printre acestea, nominalizeaza: adoptarea de catre ANRE a legislației secundare de implementare a modificarilor aduse legii energiei de Ordonanța de Urgența nr. 143/2021, ajustările legislației privind plafonarea/compensarea prețului energiei și ce se va întâmpla, dupa 31 martie 2022 (când aceste restricții expira), în aceasta privința, adoptarea strategiei energetice a României 2021-2030, cu perspectiva anului 2050, pregătirea și adoptarea strategiei naționale pentru hidrogen, adoptarea cadrului de implementare necesar accesării proiectelor finanțate în primul rând prin Fondul pentru Modernizare și PNRR, dar și alte fonduri europene,

modificarea legii offshore pentru a demara mult-așteptatele proiecte de exploatare a gazelor din Marea Neagra.

Pe acest fond, Partenerii **Bondoc & Asociații** cred ca exista perspectiva demararii unor investiții substanțiale în acest an și în anii imediat urmatori, având în vedere și resursele financiare deosebite care sunt puse la dispoziția României prin mecanismele europene pentru sectorul energetic precum Fondul de Modernizare, PNRR, Fondul pentru o Tranziție Justa, sau Programul Operațional Dezvoltare Durabila, aproximativ 16 miliarde de euro cumulând doar fondurile accesabile din principalele doua instrumente - Fondul de Modernizare și PNRR.

De asemenea, sunt premise pentru încurajarea investițiilor în extracția de gaze offshore din Marea Neagra și în proiecte în domeniul energiei nucleare, inclusiv în contextul propunerii recente a Comisiei Europene de introducere a gazelor naturale și energiei nucleare în sfera instrumentelor care vor facilita tranziția ecologică.

De asemenea, o alta reglementare așteptata, care în cel mai optimist scenariu ar putea aparea spre sfârșitul anului 2022, este schema de sprijin pe baza de contracte pentru diferența ce ar acoperi investiții în energie regenerabilă, dar și în domeniul nuclear care ar trebui ea însăși să impulsioneze dezvoltarea unor astfel de proiecte.

„Cu caracter mai general, este important ca dialogul dintre autorități și actorii din sector să conducă la soluții constructive, fără populism și false ținte, care să susțină intențiile de investiții, inclusiv în sectorul unor proiecte publice importante, strategice pentru România care ar genera mai multă reziliență pentru sector în circumstanțe precum cele pe care le traversăm”, au conchis partenerii **Bondoc & Asociații**.

[Intra pe LadyLawyer.ro și afla mai multe despre activitatea, preocupările și proiectele doamnelor avocat din cele mai importante firme de pe piața locală](http://LadyLawyer.ro)